Ч. 202 Субота 10 (22) вересня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5 ій години по полудни.

Редакция і **Адміністрация:** улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Спільні Делеґациї.

(Мін. Каляй о краях окупованих. Гр. Кальнокий о відносинах до Румунії, Болгарії, Сербії і Італії.)

В комісиї буджетовій австрийскої Делеґациї виступив був молодоческий посол Пацак з деякими закидами против адміністрациї країв окупованих і поставив ряд питань а межи иншими: чи правдою єсть, що в Сараєві арештовано 40 урядників, чи сербско-хорватским часописям відобрано дебіт в Боснї і Герцеґовині, чи буде вибудована зелізниця, що має сполучити Босну з Дальмацию, та кілько коштувало урядженє жерельного заведеня в Іллиді та які приносить доходи се заведенє.

Мін. Каляй відповідаючи Пацакови сказав, що о жалобах, про які згадує дел. Пацак, міністер нічого не знає. Ті жалоби, які минувшого року предложили молодоческі посли, показали ся зовсім неоправдані. Серед голосів праси, висказуючих єму повне признане, знаходять ся і уємні голоси; именно праскі і полудневославяньскі часописи виступають з повною їди критикою босаньскої адміністрациї. На свою оборону може п. Міністер покликати ся хоч би лиш на конґрес археольоґів, який недавно тому відбув ся в Сараєві, а котрий признав, що адміністрация босаньска опікує ся дуже богатим археольоґічним скарбом краю і старає ся єго охоронити. Може бодай то признане ческа і полудневославяньска праса не буде уважати за закид против правительства. П. Міністер признав дальше, що внаслідок денунциациї арештовано в Сараєві кількох урядників. Тих однакож, против котрих не знайдено обтяжаючого материялу, зараз увільнено; один арештований позістає ще в слїдчім арешті, однакож перед вироком суду Міністер не може ще нічого говорити в сїй справі.

В справі проєктів зелізничих не єсть Міністер управнений давати пояснень що-до причин, якими руководили ся власти австрийскі; може однакож то сказати, що анї австрийске, анї угорске правительство не відкинуло анї одного босаньского проєкту зелізничого. В справі зорґанїзованя стациї купелевої і климатичної в Іллиди Міністер на разї не має під рукою дат статистичних. Однакож найзнаменитші фахові люди признали сї жерела за дуже добрі а коли ще й конґрес ґіґієнїчний в Будапештї завзивав правительство до більшого накладу в сїм дїлї, то адміністрация босаньска приступила до зорґанїзованя сего заведеня і виставленя великого шпиталю в Сараєві. Що-до дебіту відобраного деяким ґазетам, то сказав Міністер, що деякі часописи, хоч видають ся дуже близько босаньскої границї і можуть бути добре о всїм поінформовані, пускають нароком фальшиві поголоски, от як н. пр. та недавна, що в Боснї прийшло було до великої бійки, в котрій погибло двох офіцирів. Розуміє ся, що в тім не було анї слова правди. Так само кажуть ті ґазети, що православним школам не вільно називати ся сербскими, хоч кождий, хто їздив по Боснї, знає, що ті школи мають написи „Сербска православна школа“. — По сїм ухвалила комісия п. Міністрови всїма голосами против голосу дел. Пацака вотум довіря.

В комісиї для справ заграничних угорскої Делеґациї обговорювано вчера широко відносини до Румунії та Італії і ситуацию політичну в Болгарії і Сербії. Дел. Берзевічих звернув увагу на то, що в школах румуньскиї уживають карт, на котрих Семигород і значна часть Угорщини єсть представлена яко область румуньска, а в буджетї румуньскім єсть вставлених 500.000 франків на школи румуньскі за границею і майже цїла та сума іде на Угорщину. — Аноний вказав на то, що король румуньский принимав депутацию лїґи румуньскої. — Дюркович обговорював становище Італії до тридержавного союза і жадав від п. Міністра потвердженя, що се становище не змінило ся. — Архієп. Шамаша обговорював становище і справу папства зі взгляду на будуче конкляве та звертав увагу на то, що австроугорский монарх має право виключати при конкляве невигідних кандидатів і питав Міністра, чи він готов домагати ся сего права.

Міністер гр. Кальнокий відповідаючи на повисші виводи делеґатів, зазначив насамперед, що відносини Австро-Угорщини до Румунії суть дуже дружнї. Правительство румуньске має найлїпшу волю. Romania irridenta єсть лиш копією італїяньскої іриденти. Але як там, так і тут дїяльність єї слабне тим більше, чим лїпші суть відносини межи обома правительствами. Правительство румуньске що правда визначує значну суму на румуньскі школи заграничні, але більша часть тих гроший іде до Македонії за відомостию Туреччини. Переходячи відтак до справи болгарскої, сказав Міністер, що зміна, яка наступила в Болгарії, не має нічого спільного з полїтикою заграничною. Жаль лиш, що зміна та не настала так, щоби були удержані добрі відносини до уступаючого міністра (Стамболова), що відносинам краю було би далеко лїпше відповідало. Теперішні міністри не суть однакож незнані люди; нове

---

1)

ЛАТИНА.

Оповідане Амічіса.

Був собі старий гірняк, каменяр з ремесла, котрий, хоч мав немалі грошенята зароблені на предприємствах дорогових, не змінив нї способу житя нї звичаїв хлопских; мешкав собі постійно в долинї Маіра, в тім самім півдикім сельци, де й родив ся, та виїзджав хиба раз на місяць на короткий час до Турину задля інтересів. Приїхавши до міста, ішов звичайно сейчас до ґімназиї Брофферіо, найчастійше в полудне, коли ученики виходили з кляс, щоби пождати на синка, що харчував ся й мешкав у своєї старої тїтки, склепарки. Звідки прийшла єму гадка до голови, віддати до ґімназиї тілько одного сина, між тим коли два другі вчили ся на ремісників, а доньки пастушили коло кіз, і що як раз хотїв він викувати з того альпейского каменя, сотвореного, як виділо ся, хиба на се, щоби котитись по дорозї удоптаній батьком, — того нїхто не міг відгадати. Ту клясичну гадку вітхнула єму хиба Греция, де перебував близько два роки на роботах каменярских при якійсь зелїзници, бо звідтам прислав розказ до брата, щоби хлопця по скінченю шкіл народних віддати до ґімназиї.

Малого гірняка знав я з виджєня, показував менї єго та розповідав про нього шкільний єго товариш, хлопчина, що був близький мому серцю. Чудом майже, бо неточністю в голосованю конференцийнім, на вдивовижу всїм, перейшов гірняк з першої кляси до другої Був то хлопець крепкий і здоров, з обличем простодушним, трохи сонливий та в рухах повільний; незмірно дбалий про свою грубу одїж, ве длятого, борони Боже, щоби хотїв нею пишати ся, лише для ощадности; передовсїм же пильнував своїх великих, тяжких, підбитих цьвяхами чобіт, на котрі спозирав що хвилини уважно і неспокійно оком знатока. Анї побут в місті, анї наука й школа, не змогли єму надати оглади. Ходив все по гірняцки, великими кроками, киваючись на всї сторони; а кланяв ся на свій спосіб, сьмішно: похнюпивши очи в землю здоймав капелюшок з голови гейби накривку з горнятка.

Товариші сьміялись ще з нього задля єго дивної мови; виділо ся, коли говорив, що обертає в устах великі шбулки та по кождім реченю одну з них поликає. Зараз першого дня, коли прийшов до школи, казав єму професор сїм разів повторити слово tergiversazione[1]), але то на нїщо не придало ся, бо бідак повтаряв все tregivessassiune з такою міною, гейби гриз цитрину. А коли читав по латиньски, то виділо ся, що читає по анґлїйски. Щоб єму трохи язик розвязати, порадив єму професор вправлятись у виговорюваню того чудовищного Бойти: Il freddo i al, che i baffi stalattiti ficanomisi[2]), але хлопець плїв такі дива, що на цїлу клясу пукала зі сьмiху. Вправляв ся в виговорі також потайно, як Демостен; учив ся пильно; однак з латиною і з італїяньскими виробами йшло єму як з каменя. Уяву мав так страшно вбогу, що не було для него теми, з котрої міг би був видобути більше як десять стрічок: нїяк не міг порозуміти, як можна було приміром, маючи на задачу описати бурю або снїговицю і написавши вже, що „буря зірвалась“ або що „снїг падав“ додати ще одно слівце, котре би не було цїлком непотрібне. Підчас місячних іспитів прів над зошитом, як у парни турецкій, а написавши один період або лишав всьо, або писав той самий період другий раз, зміняючи лише порядок слів, на перекір всяким правилам синтактичним.

Батька єго побачив я перший раз в січни одного дня зрана, як ждав на сина. Був то чоловік кругленький, з широким, плоскатим обличем, з наїженою, рудою бородою, трохи кривий, убраний гей муляр у сьвяточний стрій, а узброєний одним з тих могучих кіїв, що в Льомбардії звуть ся „заплати-довг“; вигляд облича єго був зухвалий і суворий, який стрічаємо у всїх тих, що дійшли до майна тяж-

---

[1]) Викрут.

[2]) Мороз справляє те, що вуса стають сталяктитами (замерзають).

правительство не змінило заграничної полїтики і стараєсь так само як і давнїйше удержати добрі відносини з Туреччиною, а що до відносин до Австро-Угорщини, то суть як найкатеґоричнїйші завіреня, що відносини ті не змінять ся. Впрочім найбільшою порукою того, що відносини не змінять ся, есть то, що кн. Фердинанд есть в заграничній полїтиції рішаючим чинником. — Що до Сербії, то п. мінїстер славив обачність і сильну волю молодого короля, котрий заповів свій приїзд до Будапешту, а вражіня, які він звідтам вивезе, не позістануть певно без впливу на відносини Сербії до Австро-Угорщини.

В союзї тридержавнім не змінило ся нїчого анї о волос і нема тут що пояснювати. О межинароднім порозуміню в справі поборюваня анархізму правительство не думає а що до будучого конкляве, то правительство італїяньске дало катеґоричне приречене, що забезпечить тому конкляве повну свободу і независимість, як в часї послїдного вибору Папи.

Перегляд полїтичний.

В кругах австрийскої Делеґациї — як доносять віденьскі ґазети — кажуть, що Рада державна збере ся на осінну сесию дня 16 жовтня.

В угорскій комісиї для справ заграничних ухвалено вчера ґр. Кальнокому вотум довіря. Тим самим і упадають всякі поголоски, мов би то ґр. Кальнокий мав уступити, для того, що угорска партия лїберальна робить ему всїлякі трудности.

До Kreuz Ztg. доносять з Петербурга, що родина царя дістала з Біловежи вість, після котрої стан здоровля царя знову погіршив ся і цар має дуже зле виглядати. Проф. Сахарин мав сказати, що цар має запалене нирок, котре настало в наслїдок інфлюенциї. — Підчас переїзду царя з Біловежи до Спали була цїла зелїзниця обставлена войском.

По великій битві коло Пенґ-янґ прийшло межи хіньскою а японьскою фльотою в корейскім заливі коло устя ріки Ялу до великої морскої битви. Хіньска фльота воєнна ескортувала перевіз 10.000 войска і оно вже по части вийшло на беріг, коли з'явила ся японьска фльота і розпочала битву. По обох сторонах мало згинути богато людий, а Японцї затопили три великі кораблї хіньскі. В битві сїй ранені хіньский адмірал Тінґ і пруский офіцир Ганнекен, позістаючий в хіньскій службі.

Новинки.

Львів дня 21 вересня.

— **Відзначенє.** Василеви Бордунови, провідникови місцевої ради шкільної в Корілицях, надав Є. В. Цїсар срібний хрест заслуги.

— **Почестне горожаньство** надала коломийска Рада міска старостї і радникови Намістництва Баньковскому за заслуги для міста і повіта.

— **Руский театр.** Вчерашне представлене „Верховинцїв", Корженьовского, на дохід бідної молодїжи академічної ґімназиї випало з кождого боку вдоволяючо. Артисти грали добре, публики було найбільше за весь час, як театр у Львові, отже й убогій молодїжи прийшла не мала поміч.

— **Капітани** піхоти і стрільцїв в австрийскій армії будуть в недалекій будучности робити свою службу кінно. Половина капітанів має вже конї від початку сего року. Инші знов, почавши від 1 мая 1895 р., одержать після найновійшого розпорядженя Мінїстерства війни від войскового скарбу додаток на поміщене і виживлене коня і з тим днем зникнуть з австрийскої армії капітани, що роблять службу пішки.

— **Огнї.** На фільварку у Височку в брідскім повітї згоріла стодола з молотїльнею і иншими знарядами і три шопи зі збіжем. Вся шкода виносить до 15.000 зр., а з того лиш будинки були обезпечені. — В Синевідзку вижнім згоріло 28 м. м. шість загород селяньских, вартости 3.460 зр. Причина огню незнана. — В Дешници в ясліскім повітї погорів Іван Карчмарчик з причини неосторожного обходу зі сьвітлом. Має шкоду на 2000 зр., а не був обезпечений. — В Рихтичах в дрогобицкім повітї дїти, оставлені без надзору, дали причину до огню, котрий спалив три загороди, вартости 2703 зр. — В Краснім в Золочівщинї на фільварку п. Гноїньского згоріли шопи і стодола зі збіжем і прирядами господарскими, вартости 7.400 зр. Огонь мабуть був підложений. — В Любіни великім коло Городка згоріло 6 господарств від того, що саджа запалила ся в однім комині. Шкода виносить 1400 зр. — У Вижнянах в Перемишлянщинї погоріло сїм господарів. Шкода виносить 5745 зр., а з того лише 2700 зр. було обезпечених.

— **Стережіть ся грибів** і добре дивіть ся котрі їдовиті, а котрі нї! З двох сторін нам пишуть, що їдовитими грибами затроїли ся цїлі родини. В Жадовичах в перемишляньскім повітї ще дня 27 серпня отруїла ся грибами цїла родина, що складала ся з пятеро осіб. Дві з них померли нагло, а три тяжко захорували. — Знов же в яворівскім повітї в селї Хотинци отруїла ся грибами родина з 4 осіб. В Івана Мерца жив зять Михайло Сьвітушак, що мав за жінку Мерцову доньку Марину. Отже дня 5. вересня наїла ся та родина грибів. В три днї потім дня 8 с. м. померла Марина Мерц, дня 10. єї син Олекса і єї донька Марина Сьвітушак, а дня 11. зять Михайло Сьвітушак. Самому господареви Іванови Мерцови гриби не пошкодили і він один лишив ся здоров з цїлої родини. Можна собі подумати, що він пережив за тих кілька днів.

— **Опришки** не перевели ся ще мабуть в горах. Шість таких лакомих на чуже добро людий напали в білий день церков в Кобаках в повітї косівскім. Один злодїй був перебраний за жінку. Парох відправляв тодї богослужене, коли опришки прийшли, розумієсь, не молити ся, тільки красти. Почувши, що хтось добуває ся до захристиї, сьвященик вислав паламаря, котрого злодїї звалили на землю, збили і потім утекли. Двох з них зловлено, а три втекли десь в околиці Рожнова.

Телєґрами.

Відень 21 вересня. Вчера відбуло ся перше засїдане постійної комісиї для реформи права цивільного. — Кажуть, що проект управильненя платнї урядників предложено вже радї мінїстрів і що відповідна сума буде вставлена до буджету на слїдуючий рік.

Льондон 21 вересня. Хінцї стратили в послїдній морскій битві чотири кораблї; Японцї машерують до Мукдешу в Манджуриї.

Переписка від Редакциї.

— **Вп. Іван Пелехатий** господар з Опарах: Дуже радо відповідаємо на Ваше питане, тим

кою працею. Із скорих рухів голови, котрі робив, оглядаючись в право і в ліво, догадував ся я, що мусїв у ґімназиї бути перший раз, та що нїколи ще не видів подібного закладу наукового. Перед канцеляриєю директора задержав ся, щоби приглянути ся чотиром погрудям поетів італїйских, що були уставлені вздовж стїни і приступив до Петрарки з трохи сьмішною міною, мов би з ним зачипки шукав; опісля я довідав ся, що тоті погрудя мав за портрети померших професорів. З імпертиненцкою свободою звертав ся до возьних, до мене та до инших родичів, що ту ждали; знати було по нїм, що немало чув ся вдоволеним тим, що міг віддихати воздухом того дому науки, посеред портретів, написів, та атлясів ботанїчних.

Але коли двері кляс повідчиняли ся, коли зі всїх сторін почали виходити несчисленні ряди учеників всякого росту й віку, здивував ся тай захмурив ся: може длятого, що не сподївав ся, щоби єго синок так богато мав суперників; дивив ся на ті громади будучих адвокатів, інжинерів, лїкарів, з міною селянина, котрий достерігає на виднокрузї чорну хмару саранчі. Але ще гірше було, коли вкінци показали ся учениці, малі й великі, що виходили з ґімназиї, коли увидїв серед них неодин гарний станик, неодну чудово учесану головку, хороші личка, сьмілі облича та кругленькі ніжки. А як раз того року була їх там цїла хмара. Може й чув, що в Італії дївчата ходять разом із хлопцями до ґімназиї, але те, що на очи власні об тім пересьвідчив, вразило єго дуже немило. Я завважав, що кожду з них по черзї мірив оком суворим, в котрім відбивали ся всї єго мисли. Без сумніву посилане дївчат до школи разом із хлопцями, а до того ще до школи фільольоґічної видавало ся ему неприличностию, божевільностию, соблазнею просто — тож мусїв він собі й о тих ученицях і о їх родичах витворити як найгірше понятє. Не вмів також укрити свого невдоволеня і коли одна із старших коло нас переходила, спитав мене:

— Як то.... отже суть у всїх клясах? — і гадав я, що хотїв додати яке нечемне слово. Задумав ся, насупивши гнївно брови.

Дивне було его привитанє з сином. Хоч була вже зима, мимо того хлопець мав на собі лише короткий сердачок, але так був опакований убранем, котре мав під сподом, що виглядав як який цирковий їздець, що на кони сїм раз стрій свій зміняє. Приступив до батька спокійно, мов би не видїли ся хиба годину, хоч не були з собою вже місяць. Батько не поцїлував єго, не стиснув єго навіть за руку: подивив ся лише уважно на єго одїж та на чоботи. Потім поспитав остро: Як же там з латиною? — Але дозрівши професора, не ждав уже відповіди сина, лише поспішив до того, щоби про те поспитати.

Я був уже на долинї, коли хлопець збіг зі сходів із перестрашеною міною, очевидно втїкаючи перед батьком, що з розгнїваним обличем гонив за сином, щоби єго буком покропити. Відомости подані ему професором не були вдоволяючі.

За місяць приїхав знов; говорили ми з собою і счудував ся я не мало, почувши з уст єго, що причиною, котра єго спонукала віддати сина до ґімназиї, було пересьвідчене, що хто не вміє по латиньски, той не вміє по італїяньски. Хтож, до біса, міг вмовити в него таку дурницю? Кількараз повторяв тоту премудру сентенцию, віроятно навіть не гадаючи про те, що она значила. Дійшов то того, що просто заявив менї:

— Без того, мій добродїю, чоловік не есть чоловіком.

Словом, був то кляссик скінчений. Опісля познакомив мене зі своїми поглядами педаґоґічними. Виховував дїти строго, так як і єго виховували; мав лїт дванайцять, коли покинув родинне сельце, щоби з десятьма лїрами шукати долї по сьвітї, і від того часу анї крейцара більше не коштував своїх родичів. В порівнаню з недостатком, трудом і бідою, котрих сам зазнав, наука латини мусїла бути іграшкою. Не хотїв, щоби ему син збабів вигідним житєм. Навіть у зимі мусїв хлопець носити волосе попри саму голову стрижене; жадних шалів, сорочка з грубого полотна, сухий хлїб на снїданє, і, Боже борони, хоч раз вмити ся теплою водою. Легко порозуміти, як мусїла его вражати більша часть учеників, котрих видїв у ґімназиї. Збуджували в нїм відразу і ненависть. Аж тряс ся зі злости, коли переходили коло него велитнї з третьої і четвертої кляси, в коротких штанятах, або малі бубни, що ледви від землї відросли, в плащиках по пяти, з годинниками, в кальошах та рукавичках.

За третим разом свого побуту сказав менї просто: — А, знаєте, добродїю, що ту, в Туринї, погано виховують дїтий! — Завважав, що жаден з учеників, витаючись з родичами, не знимає капелюха. Але-ж в сей спосіб притьмом виховують їх на опришків. І відвертав ся в иншу сторону, що-б не пальнути родичам

більше, що Ви перші, селянин-господар, даете нам нагоду отворити в нашій часописи заповіджену рубрику: „Переписка зі всіми і для всіх“. Дай Боже, щоби за Вашим приміром пішло як найбільше наших людий, а ми готові служити кождому відповідями та поясненями на всілякі питаня, котрі можуть інтересувати не лиш самого питаючого, але й ширший круг наших читачів. Ви пишете:

„Чи може в зимі, і то в ночи показати ся дуга? Бо мої татуньо, як вертали тому два роки з міста з моїм вуйком, то казали, що виділи дугу від місяця, не таку ясну, як в літі, але таки добре можна було пізнати, що то є дуга. Наші люди ворожили, що буде якась слабість, та й здає ся, що й добре ворожили, бо слабість уже два роки, як есть в нашім краю“.

Ваше питане дуже цікаве і поучаюче, але заразом і не легко відповісти на него в коротких словах так, щоби все стало зараз ясно; треба трохи ширше поговорити. То-ж послухайте:

Дуга есть з'явищем в природі, що походить від сонічного сьвітла. Сьвітло сонця есть біле, але оно дасть розложити ся на сім красок. Поставте гранчасту склянку з водою, або гранчасту баньку з нафтою (н. пр. лямпу) до сонця, а побачите, що коли проміне сонця буде переходити через ту склянку або баньку, то на другім еї боці, десь на білій стіні, покаже ся вже не біла смуга сьвітла, але пасмо красок, таких самих, як в дузї: насамперед червона краска, відтак оранжева або помаранчева (червоно жовта), жовта, зелена, сина, індіґова (темно-сина) і фіолетова. Ще ліпше можна то побачити, коли зробимо так, як зробив анґлїйский учений Нютон, що перший дійшов того, з чого береся дуга, т. е. коли возьмемо чисте, триґранчасте скло, та заслонивши всї вікна у хаті, пустимо крізь яку вузеньку шпарку на то скло пасмо сонічного проміня до темної хати. Біле проміне сонїчного сьвітла, переходячи через то скло, роздїлить ся на проміне червоне, жовте зелене і т. д. а на стіні покаже ся тогди смуга всїляких красок. З того виходить, що аби була дуга, мусить насамперед бути сьвітло сонця, а відтак щось такого, що розділило би сьвітло на краски. Тим, що у воздусї роздїлюе сьвітло сонця на краски, суть лїтом дрібненькі каплї дощу а зимою можуть також бути дрібненькі ледоваті шпильочки. Лїтом і в день може бути дуга, бо есть і сьвітло і часто буває дощ. Не так вже в зимі і в ночи, бо зважте передовсім:

Аби була дуга, мусить бути сьвітло, а в ночи его нема, хиба від місяця. Сьвітло місяця есть сонїчним сьвітлом, лиш вже слабшим, бо сонце сьвітить на місяць і аж коли сьвітло его відібе ся від місяця, приходить на землю. В ночи отже може буги дуга від місяця, але она буде значно слабша, як дуга просто від сонця в день. Місячна дуга есть дуже цікавим, але й дуже рідким з'явищем. А всеж-таки і сего року було видко дугу від місяця в горах Карконошах на прускім Шлеску в селї Шрайбергав. Дня 16 серпня, около 8 год. вечером, показались були на заходї від села тучеві хмари і стало дуже холодно. Громадка гостий, що ходила на прогульку в гору, зайшла тогди до господи в сїм селї і там забавляла ся. Аж вбігае около 9 год. до господи якийсь робітник і каже, що на дворі видко дугу від місяця. Всї вибігли з хати подивити ся на се цїкаве з'явище. І дїйстно, серед ночи на темних, тучевих хмарах було видко прекрасну, місячну дугу. Она виходила з долини перед одною горою і розпяла ся була понад ту гору. По 10 мінутах щезла часть дуги, але незадовго показала ся знову ще краспа; відтак щезла знову і показалась третий раз, але лиш по боках, без вершка, а наконець по пів години щезла зовсїм.

Отже із сего видко, що може бути й в ночи дуга — від місяця. Питане тепер, чи може бути в зимі? І то можливе, а именно тогди, коли великий мороз і коли у воздусї повно тонесенькпх ледоватих шпильочок, що то так дуже колють, коли вітер жене ними чоловікови в лице. На дворі мусить однакож бути дуже спокійно, щоби ті шпильочки (замерзла у воздусї пара) могли спокійно спадати і так само, як каплї дощу, розкладати сьвітло місяця на краски. В подібний спосіб роблять ся зимою колеса у воздусї доокола місяця або сонця, коли то кажемо, що н. пр. місяць „загороджений“.

Таке з'явище, як дуга, або яке небудь инше з'явище у воздусї, не мае нїякої звязи з якоюсь слабостию. Причини звичайних слабостий або недуг чоловіка, знаходять ся таки в его тїлі. Коли-ж есть яка пошесть н. пр. холера, тиф, віспа і т. д., то суть зародки еї, так так дрібненькі, що їх не можна голим оком добачити. Ті зародки можуть бути у воздусї, в земли, воді і т. д. Іх треба нищити, а при тім і уважати, щоби они не дістали ся до нашого тїла від тих, що вже занедужали на таку пошесть, значить ся, щоби ми від них не заразили ся. Треба також зважати на то, щоби не їсти таких страв, котрі можуть помагати тим зародкам ослабляти тіло, як н. пр. підчас холери сирі огірки, та всїляка садовина. Лиш той, що не знае причини всїляких слабостий і не розуміе значіня з'явищ в природі, може думати, що то ті з'явища суть причиною пошестий.

На Вашу замітку о нашій щирости скажемо Вам ось що: Ми постановили собі по правді і совістно працювати для руского народу, а де есть правда, там мусить бути і щирість; правда і праця то дві головні підвалини нашого дїланя, на котрих стараемось оперти просьвіту і поступ в рускім народі ідучи дорогою природного его розвитку. При тім держимось такої засади: Роби, як тобі каже твій розум і твоя совість, а люди нехай судять, як хотять — то вже їх дїло. Коли Ви в нашім дїланю видите щирість, то видко, що она й е, бо инакше Ви би ей не добачили. Правду кажете, що наших людий тягнуть на всї сторони, а ми Вам скажемо: то лиш, хиба худобу можна тягнути, а не людий; чоловік розумний і з характером остаесь тим, чим хоче і повинен бути, т. е. тим, чим его Бог сотворив, в сїм випадку — Русином. Не слухайте отже нїкого, а судїть нас після дїл наших. За Ваші рівно-ж щирі і отверті слова дякуемо сердечно і остаемось з поважанем: *Кирило Кахникевич*, редактор.

— **Вп. п. Софія І. в Яворові**: З повісти Верна „Матій Сандорф“ не робимо відбитки і окремою книжкою она не вийде.

— **Як зробити добрий тік?** Може хто із наших господарів був би так добрий і дав би нам відповідь на повисше питане а ми оголосимо еї на сїм місци на пожиток другим господарям, котрі того не знають.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год

Відходять до

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3 00	10·4·	5·26	11 11	7·31	-
Підволочиск	6·44	3 20	10 16	11 11		-
Підвол. Підзам	6·58	3·32	10·40	11·3		–
Черновець	6 51		10·51	3·31	11·06	–
Стрия	--		10·26	7·21	9 41	7·4
Белзця	—		9·56	7·21		–

Приходять з

Кракова	3 08	6·01	6·46	9·36	9·36	
Підволочиск	2·48	10·06	6·21	9·46	—	
Підвол. Підзам.	2 34	9·4·	9·21	5·55	—	
Черновець	10 16	--	7 11	8.13	1·03	
Стрия	---		9·23	9·10	12 46	2·3
Белзця	—		8·24	5·21	—	

Числа підчеркнені, означають пор нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рав

В інформаційнім бюрі ц. к. австр. зелїзнип державних у Львові ул. Третого Мая ч. 3. (Готель Імперіяль) продає ся білети полосові і окружні, пляни їзди і тариф у форматі кишеневім і дає ся інформації в справах тарифових і перевозових. У тім бюрі, а також у такім самім бюрі у Віднї (І. Johannengasse 29) уділяе ся устних або письмених пояснень в справах служби на ц. к. австр. зелїзницях державних. О скілько підручники з'являють, можна также засягнути інформацій що до решти австро-угорских і заграничних зелїзниць.

— **У Львові** виходять ті лїтературні часописи і вістники: **Зоря**, ілюстроване письмо літературно-наукове, 72 аркушів друку на рік коштує 6 зр. у Львові, ул. Академична ч. 8. — **Дзвінок**, ілюстроване письмо для науки і забави руских дїтий і молодежи; 36 аркушів друку 5 зр. у Львові ул. Чарнецкого ч. 26. — **Правда** місячник політики, науки і письменства, около 60 арк. друку, 5 зр. у Львові ул. Академична ч. 8. — **Жите і Слово**, вістник лїтератури історії і фольклору; 60 аркушів друку 5, зр. у Львові, ул. Глубока ч. 7.

За редакцию відповідає **Адам Креховецкий**.

якої дурниці. А ті смаркачі, десятилітки, що ледви вийдуть на улицю і вже курити починають? Аж ему недобре робило ся, як на те дивив ся. То дарма, не видержить хиба, і нині або завтра одному з тих хрущів вирве з уст папіроса! Справдї, кождий его побут в ґімназії напсуе ему крови чимало!

Однак найбільше гнївали его панночки з ґімназиї. Сказав менї раз: — Чого-ж ті всї дївчата хотять в ґімназиї?

Я відказав, що вчать ся, щоби відтак могли ходити на унїверситет і слухати права, медицини, фільозофії.

— На що? Щоби хліб мали з того? — поспитав.

— Розуміе ся — відповів я. Замовк, але почав головою потрясати; і заким дївчатка зникли ему з очий на скрутї коритаря, він за ними пытливим та згірдним поглядом.

Невдовзї довідав ся я про него ще дивнїйші річи. Хтось сказав ему, що певним средством на те, щоби хлопець робив скорі поступи в науцї матерного язика, буде приневолене его до писаня по латиньски всїх листів, котрі від часу до часу мусів до дому висилати. Батько не занехав пійти за тою радою; казав синови писати по латиньски, листи переводив ему знакомий сьвященник, а він відповідав на них по італїяньски. Але бідний хлопчина, що не годен був склеїти і кількох слів, не міг собі дати ради з латиною і через своїх товаришів відкликував ся до милосердия учеників кляс висших, котрі коротеньку та змістом убогу его прозу переводили на дивовижну латину, граючись его коштом і висилаючи в обіг найсьмішнїйші реченя, що самі вписували в таких посланях. Таким способом і я дізнав ся, що раз, коли гірняк потребував двох вовняних кафтаників, казали ему написати: *duo indusia ex lana;* панотець переводчик на дармо сушив собі голову, бо нїяк не міг догадати ся, щоби то до біса могло значити. Иншим разом, коли хотїв батька просити о парасоль, секретарі порадили ему написати: *instrumentum, quod nos a pluvio defendit.* Але короною всього був період, котрим описано скаргу его на господиню, що від десяти днїв годувала его виключно юшкою з капусти і бараболями: *Ad te scribo, pater, ut quaerar, quod iamdiu domina domus meae nihil aliud mihi, quam ius cum oleribus et terrestria tubera praebeat.* Одним словом гірнячок, мимо пильности і найлучшої охоти, не лише не посував ся анї на волос в знаню матерної мови, але як раз виділо ся, що з кождим днем посувае ся в зад. Именно з лїтературою не міг собі дати ради, нїяк не хотїла ся чіпати его бідної голови. Однаким голосом читав задачі аритметичні і поезиї Бершета. Вироби письменні були рівнож ляконїчні як давнїйше. То-ж і професори писали ему зера, а батько не на жарти починав гнївати ся. Раз ждав на сина в одній кавярни близько ґімназиї. Іно хлопець увійшов, вирвав ему сейчас з рук байки Федра, отворив навгад книжку і вказуючи пальцем на якийсь вірш, сказав:

— Що ту написано?

Хлопець червонїючи відказав, що того не розуміе.

— Як то? — кликнув батько — не розумієш навіть так коротенького вірша?... — І, киваючи головою, додав: — Бою ся дуже, чи не зробив я кепскої спекуляциї.

(Конець буде.)

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.